

VERKSAMHETSBERÄTTELSE för Registernämnden för 2004

1. Allmänt

Registernämndens verksamhet regleras främst av säkerhetsskyddslagen (1996:627), säkerhetsskyddsförordningen (1996:633), polisdatalagen (1998:622) och nämndens instruktion (1996:730). För vidare information hänvisas till www.registernamnden.se.

Registernämnden har under år 2004 hållit 22 sammanträden. Föredragningar av registerkontrollärenden för ordföranden eller vice ordföranden har därutöver ägt rum vid 49 tillfällen. Under året har nämnden avgett 6 remissvar och även yttrat sig över ett flertal delningar med lagändringsförslag som berör nämndens verksamhet. Nämnden har vidare företagit besök hos Polisen, Luftfartsverket och Tullen på Arlanda flygplats och på Säkerhetspolisens huvudkontor i Stockholm.

Registernämnden har från den 1 januari 2004 bestått av f.d. kammarrättspresidenten Anitha Bondestam, ordförande, chefsrådmannen Jan Öhman, vice ordförande, riksdagsledamöterna Susanne Eberstein och Ola Sundell samt advokaten Rune Ek. Som föredragande i registerkontrollärenden har under 2004 tjänstgjort kriminalkommissarierna Barbro Karlsson, Sören Johansson och Ingemar Månsson.

Säkerhetspolisen har tillhandahållit kanslifunktioner.

2. Arbetsutveckling och arbetsmetoder

Registernämnden har verkat i snart tio år. Arbetet flyter väl. Balanser i fråga om registerkontrollärenden har inte funnits och finns inte heller för närvarande. De resurser Säkerhetspolisen ställt till förfogande för kansliarbetet har varit godtagbara.

Under år 2004 kom 57.605 registerkontrollärenden in till nämnden, vilket är en liten ökning i förhållande till år 2003. Vidare har nämnden handlagt 474 s.k. spontanärenden, d.v.s. ärenden i vilka Säkerhetspolisen fått kännedom om att uppgift har tillförts polisregister beträffande en person som tidigare har registerkontrollerats (29 § säkerhetsskyddsförordningen). Spontanuppföljningar sker sedan april 2003 kontinuerligt och automatiskt enligt ett särskilt dataprogram. Antalet spontanärenden har därför ökat från ca 200 år 2002, 275 år 2003 till 474 år 2004.

När uppgifter om en omfrågad person förekommer i registren gör Registernämnden alltid en individuell bedömning huruvida uppgifterna kan antas ha betydelse för prövning av den kontrollerades pålitlighet från säkerhetssynpunkt enligt 24 § säkerhetsskyddslagen (relevansprövning). Enligt 25 § säkerhetsskyddslagen skall Registernämnden, innan en uppgift som kommit fram vid registerkontroll eller särskild personutredning och som nämnden funnit anledning lämna ut, ge den uppgiften avser tillfälle att yttra sig (kommunicering). Undantag gäller för uppgift som omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde enligt annan bestämmelse än 7 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100).

Under år 2004 har undantag från kommuniceringsskyldigheten gjorts i två ärenden.

Arbete pågår fortlöpande med att ytterligare effektivisera handläggningen av registerkontrollärenden. Ett delprojekt innebär att försvarsmakten sedan början av februari 2004 överlämnar vissa framställningar om registerkontroll digitalt. Registernämndens beslut efter handläggning återrapporteras till Försvarsmakten på samma sätt. Förfarandet innebär resursbesparing av den tid som gått åt att hos nämnden diarieföra och registrera framställningarna från försvarsmakten, cirka 28.000 kontroller per år. Möjligheten att använda elektronisk kommunikation vid ansökningar och beslut i registerkontrollärenden för samtliga myndigheter utreds vidare.

Registernämnden öppnade den 24 september 2004 en egen hemsida. Fram till årsskiftet hade hemsidan 239 besökare.

3. Statistik och analys

Nedan följer en uppställning över arten av de senaste fem årens registerkontrollärenden.

	2000	2001	2002	2003	2004
1. Sammanlagda antalet inkomna ärenden	52.641	64.200	63.024	56.815	57.605
2. Antalet personer som har varit föremål för kontroll (dem som det har begärts registerkontroll i fråga om samt, när det gäller säkerhetsklasserna 1 och 2, makar eller sambor)	55.087	66.752	66.030	60.214	60.812 Se not 4
3. Antalet ärenden fördelade på olika kategorier					
a) i fråga om säkerhetsklass 1	272	281	292	322	355
b) " 2	3.257	3.467	3.880	4.301	4.074
c) " 3, inkl. väktare	32.597	38476	46.969	39.825	41.204
d) enligt 14 § säkerhetsskyddslagen (terroristkontroll)	16.182	21.677	11.429	11.868	11.366
e) enligt 15 § säkerhetsskyddslagen (främmande stat m.m.)	<u>333</u>	<u>299</u>	<u>454</u>	<u>499</u>	<u>606</u>
Summa ärenden under 3	52.641	64.200	63.024	56.815	57.605
4. Antalet ärenden fördelade på framställningar som rör försvaret och på framställningar som rör andra myndigheter m.m.					
a) försvaret ^{Se not 1}	27.518	27.898	36.440	31.089	30.334
b) övriga	<u>25.123</u>	<u>36.302</u>	<u>26.584</u>	<u>25.726</u>	<u>27.271</u>
Summa ärenden under 4	52.641	64.200	63.024	56.815	57.605
5. Antalet kontrollerade personer i fråga om vilka det fanns uppgift i Säkerhetspolisens register ^{Se not 2} bortsett från endast uppgift om tidigare registerkontroll	605 (1,09%)	778 (1,16%)	710 (1,07%)	729 (1,21%)	1.100 (1,8%)
6. Antalet kontrollerade personer i fråga om vilka det fanns uppgifter i belastningsregistret BR och/eller i misstanke- registret MR (före år 2000 i person- och belastningsre- gistret (PBR)) ^{Se not 3}	3.341 (6,1%)	2.526 (3,8%)	2.300 (3,48%)	2.151 (3,57%)	1.943 (3,19%)
7. Antalet kontrollerade personer i fråga om vilka uppgift från Säkerhetspolisens register har lämnats ut ^{Se not 2}	19 (0,03%)	9 (0,01%)	8 (0,01%)	14 (0,02%)	12 (0,02%) Se not 5
Av dessa uppgifter rör					
a) försvaret	12	9	5	10	9
b) övriga	7	0	3	4	3
8. Antalet kontrollerade personer i fråga om vilka uppgift I BR och/eller MR (före år 2000 i PBR) har lämnats ut ^{Se not 3}	590 (1,07%)	491 (0,73%)	480 (0,72%)	458 (0,76%)	455 (0,75%) Se not 5
Av dessa uppgifter rör					
a) försvaret	488	294	329	306	240
b) övriga	102	197	151	166	215
9. Antalet kontrollerade personer i fråga om vilka uppgift har lämnats ut enligt 18 § säkerhetsskyddslagen (särskild personutredning i säkerhetsklasserna 1 och 2)	10	2	8	12	13 Se not 5

Not 1. Med försvaret menas i detta sammanhang Försvarmakten, Försvarets Materielverk och Totalförsvarets pliktverk.

Not 2. Säkerhetspolisens register har det dubbla ändamålet att tjäna som spaningsregister för Säkerhetspolisens verksamhet och att vara underlag för registerkontroll. Utlämnande av en uppgift har i samtliga fall föregåtts av en prövning i det individuella fallet av Registernämnden enligt 24 § säkerhetsskyddslagen, därvid nämnden har funnit att uppgiften kan antas ha betydelse för prövningen av den kontrollerades pålitlighet från säkerhets-synpunkt.

Not 3. PBR ersattes den 1 januari 2000 av ett belastningsregister (BR) och ett misstankeregister (MR). PBR var främst ett belastningsregister och innehöll uppgifter om påföljder och därmed sammanhängande beslut som skulle antecknas enligt de då gällande kriminalregister- och polisregisterförfattningarna. I PBR fick också tas upp uppgift om misstanke om brott, om det var av särskild betydelse för brottspaning. I BR redovisas i motsats till vad som var fallet i fråga om PBR även trafikförseelser som har föranlett penningböter. Detta förhållande torde förklara att förhållandevis fler av de kontrollerade förekommer i BR/MR än tidigare i PBR.

Också i fråga om PBR, BR och MR hade Registernämnden att göra en sådan prövning enligt 24 § säkerhetsskyddslagen som anges i not 2. Utlämnade uppgifter avsåg nästan aldrig anteckning om endast mindre allvarlig brottslighet.

Not 4. Av antalet 60.812 kontrollerade personer var dessa fördelade på 48.167 män och 12.645 kvinnor.

Not 5. Uppgifter har lämnats ut beträffande 480 personer fördelat på 451 män och 29 kvinnor. Uppgifterna beträffande 451 män fördelas på 9 med uppgifter från Säkerhetspolisens register, 8 gäller särskild personutredning och 434 från BR och/eller MR. Uppgifterna beträffande 29 kvinnor fördelas på 3 med uppgifter från Säkerhetspolisens register, 5 gäller särskild personutredning och 21 från BR och/eller MR.

Det sammanlagda antalet ärenden ävensom kontrollerade personer har ökat något från år 2003 till år 2004. Några generella slutsatser eller trender kan emellertid inte dras av siffrorna i statistiken. Anledningen är att en minskning resp. ökning mellan åren har många olika förklaringar, exempelvis myndighetens omorganisation, omkontroll av tidigare registerkontrollerad personal, personalneddragningar resp. öknningar. Ökningen år 2002 av ärendena avseende försvaret kan hänföras till en omfattande omkontroll av hemvärnsmän, vilket medfört att antalet kontroller av hemvärnsmän år 2003 i motsvarande mån minskat (se punkt 4 a).

Antalet uppgifter som Registernämnden lämnat ut från SÄPO-registret har hållit sig relativt konstant (se punkt 7).

Registernämnden sammanträffade med anledning av sommarens rymningar och fritagningar från kriminalvårdanstalt med generaldirektören för Kriminalvårdsstyrelsen. Generaldirektören har i beslut den 2 november 2004 meddelat att viss personal som anställs eller är anställd inom kriminalvården skall indelas i säkerhetsklass och registerkontrolleras.

4. Till Justitiedepartementet framförda förslag.

Registernämnden har hos regeringen aktualiserat frågan om en personell utvidgning av nämnden och framfört önskemål om ändrad arkivbildning.

5. Uppmärksammat problem vid registerkontroll på begäran från annan stat m.m.

Som Registernämnden påpekade i förra årets verksamhetsberättelse saknas uppgift om till vilken säkerhetskategori den omfrågade hör när utländsk stat begär registerkontroll enligt 15 § säkerhetsskyddslagen, ävensom vilken uppgift han eller hon avses utföra och hos vilken myndighet. Underlag för den relevansprövning som nämnden är skyldig att göra enligt 24 § säkerhetsskyddslagen saknas därför i flera hänseenden. För att förbättra möjligheterna till adekvat bedömning hos nämnden erfordras därför en komplettering. Säkerhetspolisen har uppmärksamats på problemet. I detta sammanhang bör noteras att antalet registerkontroller på grund av fråga från annan stat och mellanfolklig organisation har ökat under de fem senaste åren och markant mellan åren 2003 och 2004 (se s. 3 punkt 3 e).

6. Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen

Registernämndens uppgift att granska Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter enligt polisdatalagen, särskilt med avseende på 5 §, har inte delegerats till enskilda ledamöter i Registernämnden utan har utförts av samtliga ledamöter gemensamt. Sådan granskning sker såväl under det praktiska arbetet med de olika registerkontrollerna som vid särskilda granskningstillfällen vid rotlar inom Säkerhetspolisen.

Utöver det i polisdatalagen särskilt reglerade SÄPO-registret styrs behandlingen av personuppgifter i Säkerhetspolisens verksamhet av bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) och i polisdatalagens allmänna del. När det gäller registrering i Säkerhetspolisens verksamhet finns i Säkerhetspolisens arbetsordning bestämmelser som är ägnade att förhindra att registrering sker i strid mot föreskrifterna i 32-34 §§ polisdatalagen och i 5 § samma lag om registrering av s.k. känsliga personuppgifter.

Registernämnden har inte gjort några iakttagelser som tyder på att registrering sker i strid mot vad som är föreskrivet. Ett ärende är dock under handläggning.

7. Av regeringen meddelat särskilt uppdrag

Regeringen har vid tre tillfällen - 6 november 1997, 31 mars 1999 och 28 juni 2001 – uppdragit åt Registernämnden att undersöka hanteringen av personuppgifter i samband med personalkontroll under tiden 1 oktober 1969 - 30 juni 1996. Uppdragen har utmynnats i rapporterna Personalkontroll, Del I-III.

Regeringen gav den 16 april 2003 Registernämnden ett nytt uppdrag att bl.a. utreda den kontrollerande myndighetens hantering av de från Säkerhetspolisen eller dess motsvarigheter utlämnade uppgifterna i de fall en granskning är motiverad och utlämnandet påverkat anställningsförhållandet för den enskilde på ett sätt som måste anses uppenbart orimligt med hänsyn till omständigheterna i övrigt. Granskningen skall avse tiden 1 juli 1945 – 30 september 1969. Uppdraget skall vara slutfört den 1 maj 2005.

8. Planering av nämndens arbete under år 2005.

Registernämnden avser att fortsätta att följa det arbete som myndigheterna bedriver i syfte att effektivisera arbetet med sådana säkerhetsfrågor som berörs av nämndens verksamhet.

Registernämndens ambition för verksamhetsåret är att hålla jämna steg mellan inkommande och avgjorda registerärenden. Någon balans av ärenden skall inte få uppstå.

Nämnden avser att företa ett arbetsplatsbesök hos Säkerhetspolisen i Malmö. Även inspektioner och stickprovskontroller av Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen kommer att utföras.

Registernämnden har sedan våren 2004 en egen hemsida som uppdateras kontinuerligt. I Registernämndens handläggning av detta ärende har deltagit ledamöterna Anitha Bondestam, ordförande och föredragande, Jan Öhman, vice ordförande, Rune Ek, Susanne Eberstein och Ola Sundell.

För Registernämnden:

Anitha Bondestam